

UBND THÀNH PHỐ HẢI DƯƠNG
PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BẢN MÔ TẢ SÁNG KIẾN

Giúp học sinh lớp 4 viết văn miêu tả cây cối sinh động, sáng tạo

Bộ môn: Tiếng Việt

Năm học 2021 - 2022

THÔNG TIN CHUNG VỀ SÁNG KIẾN

1. Tên sáng kiến: Giúp học sinh lớp 4 viết văn miêu tả cây cối sinh động, sáng tạo
2. Bộ môn (lĩnh vực) áp dụng sáng kiến: Tiếng Việt
3. Tác giả: Nguyễn Thị Kim Nam (nữ): Nữ
Ngày tháng/năm sinh: 07/02/1973
Trình độ chuyên môn: Đại học
Chức vụ, đơn vị công tác: Phó hiệu trưởng trường Tiểu học Tiên Tiến - Tiên Tiến - Thành phố Hải Dương - Hải Dương
Điện thoại: 0986274136
4. Chủ đầu tư tạo ra sáng kiến: trường Tiểu học Tiên Tiến - Tiên Tiến - Thành phố Hải Dương - Hải Dương
5. Đơn vị áp dụng sáng kiến lần đầu (nếu có):
Tên đơn vị: Trường Tiểu học Tiên Tiến
Địa chỉ: Tiên Tiến - Thành phố Hải Dương - Hải Dương.
6. Các điều kiện cần thiết để áp dụng sáng kiến: GV dạy lớp 4 có trình độ đạt chuẩn. HS lớp 4 có khả năng nhận thức bình thường.
7. Thời gian áp dụng sáng kiến lần đầu: Năm học 2020 - 2021.

TÁC GIẢ

Nguyễn Thị Kim

XÁC NHẬN CỦA ĐƠN VỊ

ÁP DỤNG SÁNG KIẾN

Trường Tiểu học Tiên Tiến xác nhận SK đã được rà soát và chịu trách nhiệm về việc rà soát của đơn vị

MỤC LỤC

Nội dung	Trang
Mô tả sáng kiến	1
1. Hoàn cảnh nảy sinh sáng kiến	1
2. Cơ sở lí luận	1
3. Thực trạng của vấn đề	3
4. Các biện pháp thực hiện	4
4.1. Giúp học sinh quan sát cây cối theo nhiều trình tự khác nhau và sử dụng nhiều giác quan	4
4.2. Hướng dẫn các em biết tích lũy vốn từ ngữ khi viết văn	8
4.3. Hướng dẫn học sinh sử dụng các biện pháp nghệ thuật	11
4.4. Hướng dẫn học sinh biết bộc lộ cảm xúc khi viết văn	14
4.5. Hướng dẫn học sinh luyện viết theo cấu tạo từng phần của bài văn	15
4.6. Tổ chức dạy tốt tiết trả bài tập làm văn	19
4.7. Áp dụng phương pháp “Học tập qua trải nghiệm” hướng dẫn học sinh biết cách miêu tả cây cối	22
5. Kết quả khi đã vận dụng các giải pháp	31
6. Điều kiện để sáng kiến được nhân rộng	32
Kết luận và khuyến nghị	33
1. Kết luận	33
2. Khuyến nghị	33
Tài liệu tham khảo	35
Phụ lục	36

BÁO CÁO SÁNG KIẾN

Tên sáng kiến: Giúp học sinh lớp 4 viết văn miêu tả cây cối sinh động, sáng tạo

Chuyên môn đào tạo của tác giả (t/g): Đại học

Chuyên môn t/g được phân công năm học 2021-2022: Phó hiệu trưởng

1. Thời gian, đối tượng, điều kiện

- **Bắt đầu triển khai nghiên cứu:** tháng 01, năm 2021

- **Khảo sát (KS) đầu vào** (tuần theo PPCT): Tuần 22 năm học 2020-2021

+ Đối tượng KS: Học sinh lớp 4 + Số lượng KS: 70 em

+ Nội dung/vấn đề khảo sát: Phỏng vấn, Làm bài kiểm tra

- **Khảo sát đầu ra** (tuần theo PPCT): Tuần 29 năm học 2020-2021

+ Đối tượng KS: Học sinh lớp 4 + Số lượng KS: 70 em

+ Nội dung/vấn đề khảo sát: Làm bài kiểm tra

- **Thời gian áp dụng sáng kiến lần đầu:** Năm học 2020 - 2021

- **Đối tượng/lĩnh vực áp dụng:** Giáo viên, Học sinh lớp 4

- **Điều kiện cần thiết để áp dụng:** GV dạy lớp 4 có trình độ đạt chuẩn.

HS lớp 4 có khả năng nhận thức bình thường.

2. Lí do nghiên cứu

Phân môn Tập làm văn là một phân môn có tính tổng hợp đòi hỏi học sinh phải bộc lộ cả năng lực tiếng Việt lẫn khả năng cảm thụ, cảm xúc của mình. Vì thế khi dạy Tập làm văn đặc biệt là văn miêu tả, chúng ta cần coi trọng sự chân thực, óc sáng tạo và cách cảm thụ văn chương của học sinh thì các em mới tạo ra tác phẩm hay, thể hiện đúng nhận thức và tình cảm của mình. Để thực hiện được điều này, đòi hỏi người giáo viên phải đổi mới phương pháp dạy học, phát huy được tính tích cực của học sinh, để học sinh có khả năng trải nghiệm tích lũy vốn sống phục vụ khi viết văn miêu tả.

3. Các tồn tại trước khi có sáng kiến, nguyên nhân

3.1. Tồn tại

Một số giáo viên dạy học sinh làm văn theo khuôn mẫu, chưa khuyến khích học sinh sáng tạo.

Khi viết các em còn lệ thuộc vào thầy cô hay là những cuốn sách tham khảo văn mẫu, văn viết còn khô khan, chưa bộc lộ hết cảm xúc, sử dụng biện pháp nghệ thuật làm cho câu văn có hình ảnh chưa được áp dụng nhiều.

3.2. Nguyên nhân

Giáo viên chưa tạo điều kiện cho học sinh chủ động tham gia hoạt động học tập, tự nghiên cứu chiếm lĩnh kiến thức, chưa mạnh dạn áp dụng các phương

pháp dạy học mới giúp các em có cơ hội khám phá thực tế, tích lũy vốn sống.

Học sinh thiếu ý tưởng để triển khai bài viết nên chỉ viết được bài văn ngắn, nội dung sơ sài.

4. Các biện pháp đề ra

4.1. Biện pháp

Giúp học sinh quan sát cây cối theo nhiều trình tự khác nhau và sử dụng nhiều giác quan

Hướng dẫn các em biết tích lũy vốn từ ngữ khi viết văn

Hướng dẫn học sinh sử dụng các biện pháp nghệ thuật

Hướng dẫn học sinh biết bộc lộ cảm xúc khi viết văn

Hướng dẫn học sinh luyện viết theo cấu tạo từng phần của bài văn

Tổ chức dạy tốt tiết trả bài tập làm văn

Áp dụng phương pháp “Học tập qua trải nghiệm” hướng dẫn học sinh biết cách miêu tả cây cối

4.2. Điểm mới

Sáng kiến đã đưa ra và phân tích được một số biện pháp dạy học kết hợp với phương pháp trải nghiệm; vận dụng 5 bước của phương pháp “Học tập qua trải nghiệm” để rèn kỹ năng viết văn miêu tả cây cối cho học sinh lớp 4.

Sáng kiến còn trình bày chi tiết một số biện pháp hướng dẫn học sinh lớp 4 viết văn miêu tả cây cối thông qua việc phân tích chỉ ra một số lỗi cơ bản mà học sinh thường mắc, từ đó đề ra các biện pháp khắc phục cụ thể.

5. Hiệu quả mang lại

Các em đã biết miêu tả cây một cách chi tiết, cụ thể, biết lựa chọn chi tiết điển hình và đi sâu vào miêu tả chi tiết ấy. Học sinh đã biết sử dụng từ, biết viết câu văn theo cấu trúc đặc biệt; biết sử dụng câu văn có hình ảnh, thể hiện được cảm xúc chân thực khi viết bài. Hầu hết học sinh biết áp dụng các biện pháp nghệ thuật vào viết văn có hiệu quả như: so sánh, nhân hóa, lặp từ,... Học sinh hứng thú học viết văn hơn.

6. Khuyến nghị

6.1. Đối với các cấp quản lý

Tăng cường mở các chuyên đề, hội thảo về phương pháp dạy Tập làm văn các dạng bài miêu tả để nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ cho giáo viên.

6.2. Đối với giáo viên

Phối hợp cách dùng từ, cảm nhận cái hay cái đẹp của văn bản khi dạy các môn học khác. Mạnh dạn thay đổi, bổ sung hình thức, phương pháp dạy Tập làm văn cho phù hợp với chương trình, với đối tượng học sinh của lớp mình.

TÓM TẮT SÁNG KIẾN

1. Hoàn cảnh nảy sinh sáng kiến

Môn Tiếng Việt góp phần hình thành và phát triển ở học sinh 4 kỹ năng: nghe - nói - đọc - viết. Trong môn Tiếng Việt thì phân môn Tập làm văn lại chiếm một vị trí quan trọng vì nó là sự “tích hợp” 4 kỹ năng trên của học sinh. Đó là một phân môn có tính tổng hợp đòi hỏi học sinh phải bộc lộ cả năng lực tiếng Việt lẫn khả năng cảm thụ, cảm xúc của mình. Vì thế khi dạy Tập làm văn đặc biệt là văn miêu tả, chúng ta cần coi trọng sự chân thực, óc sáng tạo và cách cảm thụ văn chương của học sinh thì các em mới tạo ra tác phẩm hay, thể hiện đúng nhận thức và tình cảm của mình. Để thực hiện được điều này, đòi hỏi người giáo viên phải đổi mới phương pháp dạy học, phát huy được tính tích cực của học sinh, để học sinh có khả năng trải nghiệm tích lũy vốn sống phục vụ khi viết văn miêu tả.

2. Điều kiện, thời gian, đối tượng áp dụng sáng kiến

2.1. Điều kiện:

Sáng kiến này có thể áp dụng trong các trường tiểu học:

- GV dạy lớp 4 có trình độ đạt chuẩn.
- Học sinh lớp 4 có khả năng nhận thức bình thường.

2.2. Thời gian:

Sáng kiến này được áp dụng tháng 1/2021 năm học 2020 - 2021

2.3. Đối tượng áp dụng sáng kiến:

Giáo viên và học sinh lớp 4.

3. Nội dung sáng kiến

- Tính mới, tính sáng tạo của sáng kiến: Sáng kiến đã đưa ra và phân tích được một số biện pháp dạy học kết hợp với phương pháp trải nghiệm; vận dụng 5 bước khép kín của phương pháp “Học tập qua trải nghiệm” để rèn kỹ năng viết văn miêu tả cây cối cho học sinh lớp 4. Sáng kiến còn trình bày chi tiết một số biện pháp hướng dẫn học sinh lớp 4 viết văn miêu tả cây cối thông qua việc phân tích chỉ ra một số lỗi cơ bản mà học sinh thường mắc, từ đó đề ra các biện

pháp khắc phục cụ thể.

- Khả năng áp dụng của sáng kiến: Áp dụng cho giáo viên và học sinh lớp 4 có khả năng nhận thức bình thường.

- Lợi ích thiết thực của sáng kiến: Dùng làm tài liệu tham khảo cho cán bộ quản lí, cho giáo viên các trường tiểu học trong giảng dạy môn Tiếng Việt. Đồng thời, sáng kiến có thể dùng làm tài liệu tham khảo cho sinh viên khoa Giáo dục Tiểu học trong quá trình nghiên cứu, rèn luyện nghiệp vụ sư phạm.

4. Giá trị, kết quả đạt được của sáng kiến

Hiệu quả của sáng kiến được thể hiện qua thực tiễn, áp dụng trong quá trình giảng dạy phân môn TLV. Các em HS đã biết miêu tả cây một cách chi tiết, cụ thể, biết lựa chọn chi tiết điển hình và đi sâu vào miêu tả chi tiết ấy. Học sinh đã biết sử dụng từ, biết viết câu văn theo cấu trúc đặc biệt; biết sử dụng câu văn có hình ảnh, thể hiện được cảm xúc chân thực khi viết bài. Hầu hết học sinh biết áp dụng các biện pháp nghệ thuật vào viết văn có hiệu quả như: so sánh, nhân hóa, lặp từ,... Học sinh hứng thú học viết văn hơn.

5. Đề xuất kiến nghị để thực hiện áp dụng hoặc mở rộng sáng kiến.

Tổ chức tốt các cuộc hội thảo, chuyên đề, nhiều hoạt động tham quan, dã ngoại để học sinh có cơ hội trải nghiệm thực tế.

MÔ TẢ SÁNG KIẾN

1. Hoàn cảnh nảy sinh sáng kiến

Môn Tiếng Việt là môn học góp phần hình thành và phát triển ở học sinh 4 kỹ năng: nghe - nói - đọc - viết. Phân môn Tập làm văn chiếm một vị trí quan trọng vì nó là sự “tích hợp” 4 kỹ năng trên của học sinh.

Đối với học sinh Tiểu học, biết nói cho đúng, cho đủ, cho rõ nghĩa đã là khó; để nói hay, nói có cảm xúc và cảm nhận được cái đẹp trong cuộc sống để viết thành những bài văn thì lại khó hơn nhiều. Cái khó ấy chính là cái đích mà phân môn Tập làm văn đòi hỏi người học cần đạt tới. Kiến thức Tập làm văn tập trung nhiều trong chương trình Tiếng Việt lớp 4 với các kiểu bài như: Kể chuyện, Viết thư, Miêu tả... Trong đó, khó nhất đối với học sinh là văn miêu tả. Vì trong thực tế, ta thấy những bài văn miêu tả của học sinh thường ngắn, nội dung sơ sài, thiếu hình ảnh, chưa biết diễn đạt; các bài viết thường rơi vào tình trạng liệt kê, kể lể chứ không đi miêu tả. Số học sinh làm được một bài văn hay, có sáng tạo không nhiều. Hầu hết khi miêu tả các em chỉ đưa ra những nhận xét chung chung, câu văn thì rườm rà, diễn đạt ý chưa linh hoạt. Làm thế nào để các em hoạt động tích cực, chủ động trong giờ học Tập làm văn? Làm thế nào để giúp các em viết được một bài văn miêu tả cây cối hay và chân thực? Theo tôi, để thực hiện được điều này, đòi hỏi người giáo viên phải đổi mới phương pháp dạy học, phát huy được tính tích cực của học sinh, tạo điều kiện cho các em trải nghiệm thực tế nhiều, tích lũy được vốn sống phục vụ việc học tập viết văn miêu tả.

Xuất phát từ lí do trên, tôi đã đưa ra một số biện pháp để giúp học sinh lớp 4 viết văn miêu tả sinh động, sáng tạo. Sáng kiến của tôi đề cập đến một vấn đề nhỏ của việc giúp học sinh viết văn miêu tả đó là “Giúp học sinh lớp 4 viết văn miêu tả cây cối sinh động, sáng tạo”

2. Cơ sở lý luận

2.1. Mục tiêu dạy Tập làm văn lớp 4

Giúp học sinh:

- Nắm được cấu tạo ba phần của bài văn kể chuyện, miêu tả (mở bài, thân

bài, kết bài).

- Lập dàn ý cho bài văn kể chuyện, miêu tả.
- Tìm hiểu văn kể chuyện, miêu tả và một số văn bản thông thường.
- Hiểu ý nghĩa, nội dung, một số chi tiết có giá trị nghệ thuật trong bài.
- Biết nhận xét về nhân vật, hình ảnh, cách sử dụng từ ngữ, biện pháp nghệ thuật trong bài. Biết nghe và nhận xét, trao đổi với bạn, với thầy về nội dung bài.
- Rèn tư duy lô-gic, tư duy hình tượng, biết tái hiện hình ảnh và diễn đạt bằng ngôn ngữ nói hoặc viết.
- Yêu mến, tự hào về quê hương, đất nước, con người Việt Nam.
- Hình thành nhân cách con người Việt Nam.

2.2. Nội dung dạy Tập làm văn miêu tả cây cối lớp 4

- Chương trình dạy Tập làm văn lớp 4 gồm 62 tiết, trong đó có các thể loại: Kể chuyện: 19 tiết; Miêu tả: 30 tiết; các loại văn bản khác: 13 tiết.
- Đối với thể loại văn miêu tả được bố trí như sau:
 - + Khái niệm miêu tả: 1 tiết
 - + Miêu tả đồ vật: 10 tiết
 - + Miêu tả cây cối: 11 tiết
 - + Miêu tả con vật: 8 tiết

Cụ thể các tiết dạy Tập làm văn miêu tả cây cối trong sách giáo khoa:

Tên bài học	Tiết
Cấu tạo bài văn miêu tả cây cối	42
Luyện tập quan sát cây cối	43
Luyện tập miêu tả các bộ phận của cây cối	44
Luyện tập miêu tả các bộ phận của cây cối	45
Đoạn văn trong bài văn miêu tả cây cối	46
Luyện tập xây dựng đoạn văn miêu tả cây cối	47
Ôn tập viết đoạn văn miêu tả cây cối	48
Ôn tập viết đoạn văn miêu tả cây cối	48

Luyện tập xây dựng mở bài trong bài văn miêu tả cây cối	50
Luyện tập xây dựng kết bài trong bài văn miêu tả cây cối	51
Luyện tập miêu tả cây cối	52
Miêu tả cây cối (Kiểm tra viết)	53
Trả bài văn miêu tả cây cối	54

Lưu ý: Cấu trúc chương trình văn miêu tả cây cối ở lớp 4 nêu trên, trường tôi có điều chỉnh một số bài học theo hướng dẫn điều chỉnh nội dung dạy học của Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định để phù hợp với đặc thù tình hình địa phương cũng như khả năng nhận thức của học sinh.

3. Thực trạng của vấn đề

3.1. Thực trạng dạy văn miêu tả trong trường Tiểu học

3.1.1. Về phía giáo viên

- Một số giáo viên dạy học sinh làm văn theo khuôn mẫu , chưa khuyến khích học sinh sáng tạo.

- Một số giáo viên còn quan niệm bài văn 3 phần là tương ứng 3 đoạn nên không khuyến khích học sinh viết bài văn thành nhiều đoạn,...

3.1.2. Về phía học sinh

- Nhiều học sinh không thích học văn , ngại viết văn. Khi viết các em còn lệ thuộc vào thầy cô hay là những cuốn sách tham khảo văn mẫu ; trả lời câu hỏi thụ động, chưa phát huy tính sáng tạo, chưa bộc lộ hết khả năng học tập.

- Một số học sinh chưa biết sử dụng nhiều giác quan để quan sát; khi quan sát chưa theo trình tự.

- Văn viết còn khô khan chưa biết bộc lộ cảm xúc và sử dụng biện pháp nghệ thuật làm cho câu văn có hình ảnh.

Để nắm bắt rõ hơn chất lượng viết văn của học sinh, tôi đã tiến hành khảo sát chất lượng bài làm văn của học sinh trong lớp 4A (lớp thực nghiệm) và học sinh lớp 4B (lớp đối chứng) ở tuần 22 của năm học 2020- 2021

* **Đề bài:** Viết một đoạn văn (từ 10 câu trở lên) tả một cây trong sân trường em.

* **Kết quả:**

Qua việc chấm bài của học sinh tôi thấy: Đa số các em viết được đoạn văn tả một cây trong sân trường theo yêu cầu. Có nhiều em viết được đoạn văn tả cây cối sinh động, hấp dẫn, biết dùng từ ngữ gợi tả, gợi cảm. Tuy nhiên vẫn còn những em mắc phải một số lỗi sau:

- + Lỗi thứ nhất: Vốn từ chưa phong phú, sáng tạo
- + Lỗi thứ hai: Khả năng diễn đạt ý thành câu còn hạn chế
- + Lỗi thứ ba: Dùng hình ảnh so sánh chưa chính xác
- + Lỗi thứ tư: Khả năng bộc lộ cảm xúc còn hạn chế

3.2. Nguyên nhân

Giáo viên chưa tạo điều kiện cho học sinh chủ động tham gia hoạt động học tập, tự nghiên cứu chiếm lĩnh kiến thức.

Giáo viên chưa mạnh dạn áp dụng các phương pháp dạy học mới giúp các em có cơ hội khám phá thực tế, tích lũy vốn sống.

Học sinh thiếu ý tưởng để triển khai bài viết nên chỉ viết được bài văn ngắn, nội dung sơ sài.

4. Các biện pháp thực hiện

4.1. Giúp học sinh quan sát cây cối theo nhiều trình tự khác nhau và sử dụng nhiều giác quan

4.1.1. Giúp học sinh quan sát cây cối theo nhiều trình tự khác nhau

- Hướng dẫn quan sát các bộ phận của cây:

+ Quan sát từ xa đến gần.

+ Quan sát từ dưới lên cao (hoặc từ trên cao nhìn xuống...). Biết chọn góc độ quan sát sao cho khi tả cây có nét riêng, vẽ đẹp hấp dẫn riêng của cây mà mình quan sát.

Trong quá trình hướng dẫn học sinh quan sát, tôi yêu cầu các em đi đến từng vị trí quan sát đầy đủ, toàn diện về cây, tìm được những chi tiết miêu tả tiêu biểu. Đặc biệt nắm được cái dáng vẻ riêng của cây định tả, nét tiêu biểu của cây để dễ phân biệt cây đó với các cây khác.

Ví dụ: + Khi tả cây hoa (hoa hồng, hoa lan, hoa cúc, hoa sen,...) thì đặc điểm tiêu biểu nhất chính là những bông hoa rực rỡ, lộng lẫy với hương thơm,...

+ Cây bóng mát (cây bàng, cây phượng, cây si, cây đa...) đặc điểm tiêu biểu chính là tán lá rộng xanh tươi, xum xuê, che mát cả một khoảng rộng .

+ Cây ăn quả (cây bưởi, cây cam, cây nhãn, cây vải...) thì đặc điểm nổi bật chính là quả sai lúc liu, quả to, quả nhỏ, quả xanh, quả chín giống như những chùm đèn nhỏ treo trong vòm cây xanh với hương vị ngọt mát, hay ngọt lịm, hay bùi bùi,... của quả.

+ Cây cổ thụ (cây đa, cây si, cây xà cừ,...) thì đặc điểm tiêu biểu của cây là thân và cành cây to lớn, rễ cây trồi cả lên mặt đất ngoằn ngoèo hay cây loà xoà rễ phụ như mái tóc dài,...).

+ Cũng là loài cây cho bóng mát nhưng nét đặc biệt của cây bàng là tán lá được xếp tầng như những chiếc quạt khổng lồ , lá dày đan kín ; còn cây phượng thì lá mỏng manh như lá me non , cành mềm đan xen đều các phía và có hoa nở đỏ rực khi mùa hè tới.

- Ngoài quan sát các bộ phận của cây, tôi còn hướng các em nên quan sát thêm một số yếu tố về cảnh vật có liên quan, mà khi các em cần tả bổ sung làm cho bài văn hay và sống động hơn.

Ví dụ: Quang cảnh trường học, hoạt động vui chơi dưới tán lá xanh mát của cây để làm rõ cây đó là cây ở trường học chứ không phải cây được trồng ở nhà, ở nơi nào khác. Hoạt động của một số con vật thường tìm đến với cây như: *ong bướm* lượn quanh, *tiếng chim*, *tiếng ve*,... hay khung cảnh thiên nhiên có liên quan như *bầu trời* trong xanh không gợn chút mây; *nắng* chói chang; *gió* mát lành; *ngày đông* giá rét, *mùa xuân* về; *hạt sương* đọng trên lá, *cánh hoa*;... Qua cách tả có mở rộng như vậy, học sinh biết lồng ghép tình cảm gắn bó, gần gũi thân quen với cây hơn.

Để hoạt động quan sát đạt hiệu quả, tôi hướng dẫn học sinh thực hành ghi chép nội dung quan sát bằng bài tập thực hành sau:

Ví dụ: *Em hãy ghi lại các đặc điểm của cây bóng mát (cây hoa, cây ăn quả,...) có ở vườn trường em (hoặc cây mà em thích), rồi điền vào phiếu sau :*

Cây quan sát là cây:.....Cây trồng ở :

Thời điểm quan sát :

Quan sát từ xa, cây :

Tới gần, các đặc điểm của cây:

Bộ phận của cây	Từ ngữ chỉ đặc điểm
Gốc	to, nhỏ, màu nâu, sần sùi, xù xì,
Thân	to (mảnh khảnh), thẳng (ngoằn ngoèo),.....
Cành	khẳng khiu,.....
Lá	to (nhỏ, dày, mỏng,...).....
Nụ
Hoa
Quả

Cảnh vật xung quanh :

+ Bầu trời, nắng, gió

Hoạt động của con người, con vật,.....

Tác dụng, ích lợi của cây:

* Tôi lưu ý cho học sinh khi miêu tả cần tùy thuộc vào đối tượng cây (cây bóng mát, cây ăn quả hay cây hoa ..) để lựa chọn những chi tiết chính cần tả kĩ , khắc sâu hơn những đặc điểm nổi bật, để phân biệt cây đó so với các loại cây khác . Nên lược bỏ chi tiết rườm rà và hình dung tưởng tượng thêm để có hình ảnh so sánh, nhân hoá cho phù hợp . Ví dụ: Cây bóng mát nên tả kĩ về rễ, thân, tán lá còn cây hoa thì nên tả chi tiết hơn về hoa; cây ăn quả thì thiên về tả hoa, quả hơn.

4.1.2. Hướng dẫn học sinh quan sát bằng nhiều giác quan

Khi miêu tả, tôi hướng dẫn học sinh biết sử dụng mọi giác quan khác nhau như: mắt nhìn, tay sờ, tai nghe, ngửi mùi hương, cảm nhận vị của quả, cảm nhận của da thịt khi gió chạm vào....

Ví dụ 1: Tả một cây ăn quả mà em thích.

Khi quan sát, tôi hướng dẫn các em cần huy động tất cả các giác quan thì mới tả được nhiều đặc điểm của đối tượng. Chẳng hạn:

+ Sử dụng thị giác để thấy màu sắc, hình dáng, kích thước của cây, lá,

hoa, quả và các chi tiết sự vật có liên quan.

- + Sử dụng khứu giác để thấy mùi thơm của hoa quả, cỏ cây.
- + Sử dụng vị giác để cảm nhận sự đặc biệt của quả.
- + Sử dụng xúc giác để cảm nhận nắng, gió mang lại,...
- + Sử dụng thính giác để thấy tiếng động, âm thanh, tiếng chim hót, côn trùng kêu,...

Ngoài ra các em cần quan sát cảnh vật xung quanh để tìm những hình ảnh làm nổi bật đối tượng được miêu tả. Có thể tìm những hình ảnh đối lập nhau làm cho đối tượng được miêu tả nổi bật hoặc những hình ảnh đẹp để tô thêm vẻ đẹp cho sự vật.

Ví dụ 2:

Mùa xuân, cây gạo gọi đến bao nhiêu là chim. Từ xa nhìn lại, cây gạo sừng sững như một tháp đèn khổng lồ. Hàng ngàn bông hoa là hàng ngàn ngọn lửa hồng tươi. Hàng ngàn búp nõn là hàng ngàn ánh nến trong xanh. Tất cả đều lóng lánh, lung linh trong nắng.”

...“Những bông hoa rơi từ trên cao, đài hoa nặng chúi xuống, những cánh hoa đỏ rực quay tít như chong chóng nom thật đẹp.”

(Theo Vũ Tú Nam - Tiếng Việt 4, Tập 2)

Tác giả đã quan sát cây gạo theo trình tự không gian : từ xa đến gần, từ cái bao quát đến cái cụ thể bằng mắt và cảm xúc của bản thân . Chúng tỏ tác giả đã có sự quan sát tinh tế. Sử dụng thị giác để theo dõi hoa gạo rơi từ trên cao xuống và cảm giác cái nặng của đài hoa làm cho nó chúi xuống để cánh hoa xoè lên quay tít , cộng với liên tưởng “giống như chong chóng” làm cho sự vật được miêu tả cụ thể hơn, sinh động và có hồn hơn; làm cho bức tranh cây cối thêm sống động, gần gũi với người đọc.

Để giúp học sinh sử dụng mọi giác quan, tôi tổ chức cho các em tham gia trò chơi: “Bịt mắt nhận quả” vào cuối tiết học.

Cách chơi: Tôi chia lớp thành các nhóm, chọn đại diện từng nhóm lên chơi. Các bạn chơi bị bịt mắt lại, sau đó giáo viên mang chiếc giỏ đựng các loại quả khác nhau. Từng bạn chọn lấy một quả bất kì, sau đó bằng giác quan của

mình nói đúng tên của loại quả này.

Kết quả: Có học sinh chỉ dùng tay (xúc giác) sờ đặc điểm bên ngoài của quả là đã nêu đúng tên quả. Còn học sinh khi sờ mà vẫn chưa phát hiện ra đó là quả gì thì tôi lại tiếp tục cho các em ấy dùng khứu giác (ngửi quả). Có học sinh phát hiện ra nhưng có học sinh vẫn chưa gọi đúng tên quả. Tiếp tục, tôi dùng dao bổ quả đó ra để học sinh ăn, bằng vị giác của mình học sinh đó đã phát hiện ra loại quả mình cầm trên tay.

Vậy qua trò chơi đó, tôi đã giúp cho các em nhận biết được nét đặc trưng của từng loài quả. Đó chính là vốn sống giúp các em nhớ lâu hơn và qua đó tạo cho các em hứng thú đi tìm hiểu, khám phá tự nhiên để bồi dưỡng được tình yêu cuộc sống, yêu thiên nhiên.

4. 2. Hướng dẫn các em biết tích lũy vốn từ ngữ khi viết văn

4.2.1. Tích lũy vốn từ từ các môn học

Để giúp các em hiểu, sử dụng đúng, sử dụng hay vốn từ tiếng Việt và có thể diễn đạt tốt nội dung ý kiến của mình thì người giáo viên cần có biện pháp linh hoạt trong việc cung cấp vốn từ cho học sinh. Tôi luôn chú trọng trong việc hướng dẫn học sinh tìm hiểu vốn từ trong tất cả các môn học, đặc biệt là ở phân môn Tập đọc. Tôi cho các em nêu và tập giải nghĩa tất cả những từ mà các em chưa hiểu nhưng cuối cùng tôi chỉ chốt lại một số từ yêu cầu các em phải ghi vào sổ tay, tập đặt câu để hiểu chắc nghĩa. Tôi yêu cầu học sinh tìm những câu văn, câu thơ có hình ảnh độc đáo, có sử dụng biện pháp nghệ thuật đặc sắc và nói về cái hay cái đẹp của những hình ảnh đó.

Ví dụ 1: Khi dạy bài: **“Sầu riêng”** (Tiếng việt 4 – tập 2 - Trang 33)

Khi phân tích đoạn 1, tôi giúp các em hiểu rằng để tả hương vị đặc biệt của quả sầu riêng tác giả đã sử dụng các điệp từ: “thơm mùi thơm”, “béo cái béo”, “ngọt cái vị ngọt”.

Khi phân tích đoạn 3 tôi giúp các em nhận thấy tác giả sử dụng hàng loạt các từ ngữ đã được chọn lọc:

“Thân nó khẳng khiu, cao vút, cành ngang thẳng đuột – Lá nhỏ xanh vàng, hơi khép lại tưởng như lá héo.”

Qua đó, tôi giúp học sinh hiểu rằng người ta có thể mượn hình ảnh này để ca ngợi một hình ảnh khác (mượn cái không đẹp của cây sầu riêng để tăng thêm hương vị của trái sầu riêng).

Ví dụ 2: Khi dạy bài “**Hoa học trò**” (Tiếng Việt 4 – Tập 2 - Trang 43).

Để giúp người đọc cảm nhận được số lượng hoa phượng ra nhiều và rất đẹp, tác giả đã sử dụng một loạt các điệp từ, điệp ngữ để diễn tả điều đó:

“Phượng không phải là một đóa, không phải vài cành. Phượng đây là cả một loạt, cả một vùng, cả một góc trời đỏ rực. Mỗi hoa chỉ là một phần tử của cái xã hội thắm tươi, người ta quên đóa hoa, chỉ nghĩ đến cây, đến hàng, đến những tán hoa lớn xòe ra như muôn ngàn con bướm thắm đậu khít nhau”.

Các môn học khác cũng cung cấp vốn sống và vốn từ ngữ khá phong phú.

Ví dụ 3:

+ Môn Khoa học cung cấp kiến thức về cây cối như : sự hô hấp , quang hợp, nhiệt độ, ánh sáng, không khí, nước cần cho cây cối như thế nào ? (Tại sao lá cây màu xanh thẫm trên mặt còn xanh nhạt phía dưới.

+ Môn Kỹ thuật giúp các em biết cách trồng và chăm sóc cây.

+ Môn Mỹ thuật giúp các em rèn luyện khả năng quan sát , trí tưởng tượng phong phú, sự cảm nhận tinh tế về màu sắc của cây cối.

+ Môn Âm nhạc giúp các em liên tưởng tiếng lá cây reo vui như tiếng đàn, tiếng hát.

Không những thế, việc tích hợp các phân môn trong môn Tiếng Việt cũng góp phần rất lớn trong học Tập làm văn.

+ Khi dạy bài Luyện từ và câu “Mở rộng vốn từ: Cái đẹp”, tôi cho học sinh tìm từ ngữ miêu tả vẻ đẹp của hoa, lá, quả... Đặt câu kể theo mẫu **Ai thế nào? Ai là gì?** nói về cây cối. Ngoài ra, trong các tiết Luyện từ và câu, tôi thường xuyên cho các em củng cố về từ ngữ qua các dạng bài luyện tập từ dễ đến khó như sau:

- Điền từ để có các câu văn giàu hình ảnh:

Câu cần điền từ vào chỗ chấm	Từ có thể điền
------------------------------	----------------

Những hạt sương đọng trên lá như những..... đang..... dưới ánh mặt trời.	+ (hạt ngọc)..... (hồng tươi).....
Nắng ban maichan hoà trên từng sắc lá.	+ (lấp lánh)
Bụi tre..... bên hồ nước..... nghiêng mình theo chiều gió.	+ (ca múa, trong xanh, đùa vui).....

- Tìm từ theo các yêu cầu, đặt câu văn gợi tả, gợi cảm :

Tôi hướng dẫn học sinh thực hành một dạng bài tập khó hơn, nâng cao hơn đó là cho các em tập tìm từ theo yêu cầu cho trước rồi đặt câu với các từ đó. Ví dụ: Tìm các từ chỉ các sắc độ khác nhau của màu (xanh, đỏ, vàng, trắng...) rồi đặt câu nói về bộ phận của cây như: thân, lá, hoa, quả,... với các từ đó.

Từ chỉ màu sắc về cây	Từ chỉ sắc độ khác nhau
xanh	xanh um, xanh ngắt, xanh non, xanh mon mơn,...
đỏ	đỏ thắm, đỏ rực, đỏ hồng, đỏ mọng,...
vàng	vàng tươi, vàng nhạt, vàng thẫm, vàng ói,...
trắng	trắng mịn, trắng tinh, trắng muốt, trắng trắng,...
nâu	nâu sẫm, nâu bạc phếch,...

Đặt câu: (học sinh sử dụng vốn hiểu biết và đã đặt được câu)

Cả vườn rau *xanh mon mơn*, trông thật thích mắt.

Thân đa như khoác chiếc áo màu *nâu sẫm*, xù xì, cũ kĩ.

Trong sớm mai, bông hồng bắt đầu hé lộ những cánh hoa *đỏ thắm*, mịn màng như nhung.

Xuân vừa đến, chị bưởi vui mừng chào đón bằng những chùm hoa *trắng mịn*, ngát hương.

4.2.2. Tích lũy kiến thức từ vốn sống thực tế

Cuộc sống xung quanh của các em rất phong phú, có rất nhiều loại cây cối khác nhau, hình thù, đặc điểm khác nhau. Cũng là cây bàng nhưng mỗi cây lại có dáng vẻ riêng. Nếu được quan sát thực tế thì các em sẽ miêu tả nó được sát

thực hơn. Các em được thầy cô, cha mẹ giao nhiệm vụ chăm sóc cây trong vườn, trước cửa lớp cũng tạo điều kiện phát triển kỹ năng sống cho học sinh. Qua đó, rèn cho các em lòng hăng say lao động, biết yêu quý thiên nhiên, biết chăm sóc và bảo vệ cây xanh, bảo vệ môi trường, biết trân trọng thành quả lao động “Ăn quả nhớ người trồng cây”.

4.3. Hướng dẫn học sinh sử dụng các biện pháp nghệ thuật

Muốn bài văn miêu tả cây cối hay thì một điều không thể thiếu được là cách sử dụng các biện pháp nghệ thuật. Đối với học sinh ở lứa tuổi tiểu học, biện pháp phù hợp là: So sánh, nhân hoá.

4.3.1. Biện pháp so sánh

Dựa trên hiểu biết của các em về so sánh, dạy các em biết liên tưởng, vận dụng vốn kiến thức, vốn sống để các em có thể viết được câu văn miêu tả có hình ảnh so sánh mang sức hấp dẫn, gợi tả hơn cho bài văn. Để học sinh so sánh tốt thì trước hết tôi dạy học sinh cách liên tưởng, tưởng tượng. Liên tưởng là từ một sự vật, hiện tượng này mà nghĩ đến một sự vật, hiện tượng khác có liên quan. Trong làm văn liên tưởng nhằm làm nổi bật thực chất một hiện tượng, gửi gắm một ý nghĩa nào đó. Để miêu tả có hồn, học sinh có thể liên tưởng theo nhiều cách khác nhau:

- Liên tưởng tương đồng:

Ví dụ 1: Thấy những giọt sương đọng trên lá vào buổi sáng, liên tưởng tới hình ảnh những viên ngọc (viên kim cương) lấp lánh.

- Liên tưởng trái ngược: Khi quan sát lá bàng vào mùa hè xanh tốt màu ngọc bích, liên tưởng đến mùa thu khi trên cành chỉ còn vài chiếc lá vàng úa.

- Liên tưởng cùng cấp: Từ hình ảnh này liên tưởng đến hình ảnh khác.

Ví dụ 2:

+ Tán lá bàng xòe rộng tựa như chiếc ô khổng lồ che mát góc sân trường.

+ Thân cây trám cao vút, thẳng như một cột nước từ trên trời rơi xuống.

- Liên tưởng khác cấp:

Ví dụ 3:

+ Bông hoa hồng kiêu sa như một nàng công chúa xinh đẹp. (so sánh về

đẹp bông hoa hồng với vẻ đẹp của nàng công chúa).

+ Những chiếc rẽ đa to , nổi lên cuộn cuộn như gân guốc của cánh tay lực sĩ. (chiếc rẽ đa so sánh với gân guốc cánh tay lực sĩ).

Khi các em biết liên tưởng chính xác thì các em mới có thể lựa chọn đúng được hình ảnh để so sánh. Qua đó mới giúp cho các em sử dụng hiệu quả biện pháp nghệ thuật so sánh để viết văn.

Dưới đây là một số bài luyện tập mà tôi đã sử dụng:

* Điền tiếp các hình ảnh so sánh vào các câu văn sau:

Ví dụ 1: Chọn từ thích hợp điền vào chỗ chấm:

Hoa hồng giống hệt như..... (nàng công chúa kiều sa; em bé xinh xinh)

Cánh hoa mềm mại như(nhung, lụa)

Những tàu dừa chẳng khác gì những.....khổng lồ. (chiếc lược)

* Tập viết câu văn, đoạn văn có sử dụng biện pháp so sánh:

Ví dụ 2: Điền từ chỉ sự vật để có hình ảnh so sánh:

.....như mái tóc dài e lệ soi bóng trên mặt nước .

Tán lá bàng xoè rộng.....

Hoa đào, hoa mai hệt như

Hoa xoan bông bành tựa như.....

Tùng chùm quất chín lấp ló trong lùm cây chẳng khác gì

Bãi cỏ chẳng khác nào

Sau khi học sinh đã trình bày hết ý kiến , lựa chọn phần bài điền phù hợp nhất, nếu mà vẫn chưa có được những câu văn đạt mục tiêu đề ra , tôi thường đưa ra những phần có thể điền để học sinh chọn lựa và tích lũy thêm cho vốn từ ngữ của mình.

Đáp án:

...giống như những chiếc quạt khổng lồ.

... cánh bướm mỏng manh trước gió.

... những chùm đèn màu rực rỡ.

... một chùm mây tím tím ngủ quên trên cành cây đen thui.

... một tấm thảm màu xanh khổng lồ.

Với cách làm như vậy thì trí tưởng tượng của học sinh sẽ ngày một phong phú, khả năng diễn đạt một ý trọn vẹn trong câu văn miêu tả cũng ngày một nâng cao.

4.3.2. Biện pháp nhân hoá

Nhân hoá tức là gọi vật như gọi người và lấy đặc điểm và hoạt động của người gán cho vật khiến vật trở nên gần gũi, đáng yêu. Đây là biện pháp nghệ thuật cần rèn luyện nhiều cho các em khi viết văn miêu tả. Tôi đã giới thiệu cho các em cách nhân hoá về sự vật.

- Gọi tên sự vật:

Chúng ta có thể gọi sự vật như gọi người:

Cô cúc vàng cũng chẳng thua kém sắc, *khoe* những cánh hoa vàng tươi dưới ánh mặt trời.

Bác đa già vẫn *đứng sừng sững* ngay cạnh cổng trường.

Chị hồng xinh xắn như đang làm duyên giữa đám lá xanh tươi.

Bé nụ nhỏ nhỏ như lớn dần từng ngày, từng giờ.

- Gắn suy nghĩ, tính cách, hoạt động của người vào sự vật:

Hoa quỳnh *trầm tư*.

Cây *ngơ ngác* trước hàng ngàn lộc non nhú trên đầu cành.

Nắng *nhảy nhót* khắp vườn.

Với một số trường hợp các em chỉ nhân hoá nửa vờ thì tôi hướng dẫn các em nhận biết và tự chỉnh sửa lại cho hợp lý.

4.3.3. Biện pháp đảo ngữ và điệp ngữ

Ngoài ra tôi cũng giới thiệu để học sinh hiểu thêm về hai biện pháp nghệ thuật nữa đó là: đảo ngữ, điệp từ để học sinh có thể vận dụng khi đặt câu.

Ví dụ:

+ Hãy sắp xếp lại thứ tự các từ in nghiêng để được câu văn gọi tả hay hơn.

Câu văn	Câu sau khi đã sắp xếp lại từ
Tiếng chim <i>hót rộn rã</i> .	<i>Rộn rã</i> tiếng chim <i>hót</i> .
Những bông hồng <i>nhưng kiêu sa</i> .	<i>Kiêu sa</i> những bông hồng <i>nhưng</i> .

Hương hoa <i>ngan ngát</i> lan toả khắp vườn.	<i>Ngan ngát</i> hương hoa lan toả khắp vườn.
Trước gió, những bé nụ xinh xinh <i>rung rinh</i> .	<i>Rung rinh</i> trước gió những bé nụ xinh xinh.

+ Em viết lại câu văn sau bằng cách lặp lại từ in nghiêng để được câu văn hay hơn:

- *Tầng lớp* lá xanh um đan xen vào nhau.
- *Từng chùm* hoa phượng bùng nở đỏ rực như thấp lửa sáng cả một góc sân.

Các em đã viết là:

- *Tầng tầng, lớp lớp* lá xanh um đan xen vào nhau.
- *Từng chùm, từng chùm* hoa phượng bùng nở đỏ rực như thấp lửa sáng cả một góc sân.

Mức độ của các câu văn học sinh viết lại có sức gợi tả mạnh mẽ hơn cho người đọc, người nghe.

4.4. Hướng dẫn học sinh biết bộc lộ cảm xúc khi viết văn

Tôi gợi ý cho các em bộc lộ được cảm xúc qua các câu hỏi dẫn dắt như sau :

- *Khi thấy những lộc non mới nhú lên trong nắng mai em cảm thấy thế nào?* (hàng ngàn lộc non nhú lên đón nắng mai như hàng ngàn ngọn nến nhỏ trong xanh lấp lánh trên đầu cành vậy.)

- *Mùa đông giá lạnh ấy, chiếc lá vàng cuối cùng cũng lìa cành, em thử đoán xem cây sẽ ra sao, tâm trạng của cây thế nào ?* (Mùa đông đến, cái giá lạnh như tràn ngập khắp nơi. Những chiếc lá bàng cuối cùng cũng lìa xa cây mẹ. Cây lúc này có lẽ buồn lắm, chỉ còn những cánh tay gầy guộc giơ lên trên nền trời vắng sắc nắng vàng.)

- *Đứng trước vườn cây rực rỡ hoa nở, thưởng thức hương hoa em cảm thấy ra sao?* (Sáng nay ra vườn, em cảm thấy sung sướng khi đứng trước cả khu vườn rực rỡ hoa nở. Em cố hít căng lồng ngực bầu không khí trong lành và tràn ngập hương thơm dịu dịu của hoa.)

- *Trong không khí tràn đầy hương hoa thơm quyến rũ ấy, bạn ong, bạn*

bướm lượn quanh như dạo chơi, em có liên tưởng gì? (Hương hoa như lan toả khắp vườn, hoà quyện với không khí bay đi xa như mời gọi biết bao bạn ong , bướm tìm đến đây tụ họp đông vui (múa vui).

- Những cành cây trơ trụi lá, khẳng khiu trong mùa đông lạnh giá ấy, bỗng dựng nảy ra bao lá non mơn mớn làm cho ta cảm giác thế nào? (bất ngờ, sững sờ, khó tin,...)

- Vị ngọt của trái cây làm em rất thích, em diễn đạt điều đó ra sao?

(Những chùm quả doi đường ngọt phải biết, em ăn mãi mà không biết chán.)

- Em hãy nghĩ xem, cây ngày nào cũng được các em chăm sóc bảo vệ, cây sẽ như thế nào ? (Cây được sự bảo vệ và chăm sóc của các bạn học sinh nên càng tươi tốt, ra nhiều hoa và tô thêm vẻ đẹp cho ngôi trường thân yêu của chúng em.)

4.5. Hướng dẫn học sinh luyện viết theo cấu tạo từng phần của bài văn

4.5.1. Hướng dẫn viết Mở bài

Đoạn mở bài có nhiệm vụ giới thiệu một cách ngắn gọn , bao quát về đối tượng miêu tả. Có hai cách viết đoạn mở bài, đó là Mở bài trực tiếp và Mở bài gián tiếp.

Ví dụ: *Bài: Luyện tập xây dựng mở bài trong bài văn miêu tả cây cối* (Tiếng Việt 4 - Tập 2 - Trang 75)

Sau khi tổ chức cho học sinh thảo luận để phân biệt được hai kiểu mở bài (trực tiếp đoạn a và gián tiếp đoạn b) đồng thời nêu được cách viết của mỗi kiểu mở bài, tôi yêu cầu các em cho biết: Đối tượng miêu tả? Tình cảm của người viết đối với đối tượng miêu tả thể hiện qua câu văn nào?

Đoạn mở bài a: Vườn nhà em có một cây hồng nhưng không biết trồng từ năm nào.

Đoạn mở bài b: Mùa xuân đến, hoa trong vườn nhà em đua nhau khoe sắc. Hoa nào cũng đẹp, nhưng đẹp hơn cả là cây hoa hồng nhưng. Cây hoa này ông em trồng từ lúc nào em cũng không nhớ rõ, nhưng nó là cây hoa mà em yêu quý nhất.

Các em chỉ ra được:

+ Đối tượng miêu tả ở cả hai đoạn mở bài đều là tả cây hoa hồng nhưng.

+ Tình cảm của người viết đối với đối tượng miêu tả thể hiện qua:

Đoạn a: Không thể hiện tình cảm mà chỉ giới thiệu cây hồng nhưng ở trong vườn.

Đoạn b: Giới thiệu được cảnh vật khi mùa xuân về. Nêu được vẻ đẹp của cây hoa hồng nhưng do ông trồng và khẳng định được tình cảm của người viết.

Nắm được các kiểu mở bài và cách viết mỗi kiểu mở bài học sinh dễ dàng viết được đoạn mở bài cho bài văn tả cây phượng , cây mai hoặc cây dừa ở bài tập 2. Tôi khuyến khích học sinh có khả năng viết mở bài theo cách gián tiếp.

Đề bài: Em hãy viết một đoạn mở bài gián tiếp cho bài văn miêu tả cây phượng trồng ở vườn trường em.

+ HS thực hành và viết được như sau:

Bài làm của em thứ nhất: Trong vườn trường có vô số cây bóng mát. Mỗi cây có một vẻ đẹp riêng của nó. Thế nhưng cái dáng vẻ đặc biệt của cây phượng già đã không biết bao nhiêu năm tuổi , trồng ở cổng trường làm em thích thú nhất.

Bài làm của em thứ hai: Học trò tinh nghịch, hiếu động thế mà có một loài cây rất mạnh mẽ, đơn sơ lại được gắn với chúng tôi đây. Đó chính là cây hoa phượng vĩ - cây được trồng ở vườn trường mà tôi thích nhất.

4.5.2. Hướng dẫn viết Thân bài

Tương tự như phần mở bài, phần thân bài, tôi cũng tổ chức cho học sinh luyện tập với hai dạng bài tập sau:

* *Dạng bài tập nhận biết, phân tích:*

Đọc những đoạn văn tả cây cối sau đây và cho biết:

+ Đoạn văn đó thuộc phần nào trong bố cục bài văn?

+ Nội dung miêu tả của đoạn văn đó?

Đoạn 1: “Ở đầu bản có một cây trám đen. Thân cây cao vút, thẳng như một cột nước từ trên trời rơi xuống. Cành cây mập mập, nằm ngang, vươn tỏa như những gọng ô. Trên cái gọng ô ấy xòe tròn một chiếc ô xanh ngút ngát. Lá trám đen chỉ to bằng bàn tay đứa trẻ lên ba, nhưng dài chừng một gang.

+ Đoạn văn trên thuộc phần đầu của thân bài trong bài văn.

+ Nội dung đoạn văn: Tả bao quát thân cây, cành cây, lá cây trám đen.

Đoạn 2: "... Chiều chiều, tôi thường ra đầu bản nhìn lên những vòm cây trám ngóng chim về. Người bản tôi nhìn lên cái ô xanh treo lơ lửng lưng trời ấy mà biết được sức gió. Xa quê đã ngót chục năm trời, tôi vẫn nhớ da diết những cây trám đen ở đầu bản."

+ Đoạn văn trên thuộc phần cuối của thân bài trong bài văn.

+ Nội dung đoạn văn: Nêu tác dụng của tán lá trám đen và tình cảm da diết của tác giả.

* Để luyện tập cách viết thân bài, tôi thiết kế bài tập ở buổi 2 như sau:

Đề 1: Viết thân bài tả một cây ăn quả trong vườn nhà em.

Đề 2: Viết thân bài tả một cây bóng mát trong sân trường em.

Qua nội dung bài, tôi chốt lại kiến thức cho học sinh: Một bài văn tả cây cối thì phần thân bài có thể gồm nhiều đoạn văn. Mỗi đoạn văn diễn đạt một ý nhất định, có đoạn văn trọng tâm miêu tả đặc điểm chính của cây, chẳng hạn: tả bao quát, tả từng bộ phận của cây theo từng mùa, từng thời kì phát triển,... Khi viết hết mỗi đoạn văn cần chấm xuống dòng.

Để viết được những câu văn có tính nghệ thuật trong kết cấu, trước tiên học sinh cần nắm được câu trong dạng câu đơn giản nhất đó là câu đơn. Nhưng nếu như một bài văn chỉ được viết bằng một loại câu thì sẽ dễ gây ra sự đơn điệu. Bởi vậy ta cần phải trang bị thêm những kiến thức nâng cao về câu cho các em. Mặt khác, giáo viên cần chú ý đến cách dùng từ, diễn đạt câu để các em vận dụng vào viết câu văn đúng và hay hơn. Để làm tốt việc này, tôi rất chú ý dạy học sinh kĩ năng nghe và nhận xét bài của bạn, biết giúp bạn sửa lại câu văn, đoạn văn cho phù hợp hơn về cấu trúc của câu, sự liên kết các câu trong đoạn.

Ví dụ: *Đọc đoạn văn sau*:

"Trường em có hàng cây xà cừ xanh mát. Chẳng biết cây xà cừ được trồng từ bao giờ mà cây xà cừ cao lớn, tán lá xà cừ xòe rộng. Góc xà cừ to. Xung quanh thân là lớp vỏ cây sần sùi, cứng cáp."

Em có nhận xét gì về đoạn văn sau của bạn?

Em giúp bạn sửa lại cho đoạn văn miêu tả hay hơn.

Tôi hướng dẫn học sinh nhận xét, các em tự tìm được:

- Đoạn văn của bạn có từ bị lặp: cây, xà cừ.
- Câu văn rời rạc chưa có liên kết về ý mà như kê lần lượt.
- Bạn chưa sử dụng biện pháp so sánh hay nhân hoá nên khi viết đoạn văn chưa sinh động, hấp dẫn .

Có thể sửa giúp bạn như sau: Chẳng biết hàng cây xà cừ ở trường em được trồng từ bao giờ mà cây nào cây nấy cũng cao lớn. Lá xanh mát, xòe rộng hết như chiếc ô khổng lồ che mát cho lũ học trò tinh nghịch. Đứng dưới gốc, em chẳng thể nhìn thấy ngọn cây, chỉ thấy bao quanh thân cây là chiếc áo giáp vừa sần sùi, vừa cứng cáp”.

4.5.3. Hứng dẫn viết Kết bài

Đoạn kết bài có nhiệm vụ nêu lên tác dụng, ý nghĩa, ích lợi của đối tượng miêu tả hoặc nói lên tình cảm của người viết đối với đối tượng được miêu tả. Có hai cách viết đoạn kết bài, đó là Kết bài không mở rộng và Kết bài theo kiểu mở rộng.

Với phần kết bài, tôi luôn động viên, khuyến khích học sinh khi kiểm tra viết phần kết bài theo kiểu mở rộng (nếu còn thời gian).

Để luyện tập cách viết kết bài, tôi thiết kế bài tập ở buổi 2 như sau:

Đề 1: Tả cây ăn quả (hoặc cây hoa) trong vườn mà em thích.

Đề 2: Tả một luống rau (hoặc vườn rau) mà em thích.

Sau khi luyện kĩ cho học sinh từng phần trong một bài văn tả cảnh, tôi tiến hành yêu cầu các em luyện viết bài văn hoàn chỉnh; viết nâng cao với đề bài như sau:

**Luyện viết bài văn hoàn chỉnh.*

Đề bài: Hãy viết một đoạn văn tả một cây mà em thích.

**Luyện viết nâng cao (dành cho học sinh có năng khiếu).*

Đề 1: Hãy hình dung và tả lại cây sầu riêng trong bài Tập đọc “Sầu riêng” (Tiếng Việt 4, tập 2, trang 34).

Đề 2: Hãy hình dung và tả lại cây hoa phượng trong bài Tập đọc “Hoa học trò”

(Tiếng Việt 4, tập 2, trang 43).

Trên đây là một số dạng bài tập tiêu biểu tôi đã sử dụng để rèn cho các em kỹ năng viết văn miêu tả - kiểu bài tả cây cối. Mỗi dạng bài, mỗi loại bài ở các tiết tăng, tôi đều thiết kế nhiều bài tương tự hoặc có thay đổi mức độ để học sinh được luyện tập nhiều hơn, nâng dần khả năng viết văn tả cây cối đạt kết quả cao hơn.

4.6. Tổ chức dạy tốt tiết trả bài tập làm văn

Tiết trả bài nhằm thông báo trở lại cho học sinh kết quả học tập, đánh giá kết quả lao động, học tập về các mặt kiến thức, kỹ năng viết văn bản. Từ đó giúp học sinh rút kinh nghiệm làm bài và định hướng cho bài sau. Trong tiết trả bài, tôi thường tiến hành các công việc sau:

* Phân tích nhận xét ưu điểm:

Tôi khen ngợi kịp thời những ưu điểm trong bài làm của học sinh như: bài viết sinh động, nội dung phong phú, câu văn giàu hình ảnh, cảm xúc, cách viết câu, dùng từ, sử dụng biện pháp nghệ thuật hay.

Tôi cho học sinh tự nhận xét bài làm của bạn. Qua đó, các em học tập được cách dùng từ, đặt câu và thực hành viết văn tốt hơn.

* Phân tích sửa chữa các loại lỗi:

Thông thường học sinh của tôi không mắc lỗi về bố cục bài văn nên trong phần này tôi thường tập trung sửa các lỗi trong bài làm của các em như: lỗi về chính tả, lỗi về cách dùng từ, lỗi về câu, lỗi về cách sử dụng các biện pháp nghệ thuật.

Ví dụ: Khi dạy tiết Trả bài văn tả cây cối

- Lỗi chính tả:

Tôi luôn lưu ý cho học sinh lỗi về ngữ âm, ngữ nghĩa của từ.

Ví dụ: Có học sinh viết câu như sau: Cây chuối có nhiều tàu lá bị gió đánh rách ngang và giũ xuống đất.

Tôi hướng dẫn học sinh nhận xét câu của bạn: Câu đã diễn đạt đủ ý chưa? Trong câu có lỗi sai nào?

Học sinh đã nhận xét câu đủ ý và tìm ra được lỗi sai chính tả là từ “giũ”

Tôi hướng dẫn học sinh tìm hiểu nghĩa từ “giũ”: là một động từ có nghĩa là làm sạch. Còn theo như nội dung câu văn trên thì phải viết là “rũ” - tính từ thể hiện chiếc lá không còn tươi mà héo mềm đi. Trong trường hợp này có thể dùng từ “rũ” thì nội dung câu văn vẫn không thay đổi.

Vậy ta phải sửa lại câu trên như sau: Cây chuối có nhiều tàu lá bị gió đánh rách ngang và rũ (rủ) xuống đất.

- Sửa cách dùng từ sai:

Ví dụ: Thân cây bạc phơ theo thời gian.

Tôi yêu cầu học sinh nhận xét lỗi trong câu của bạn, đó là dùng sai từ: “bạc phơ”. Học sinh tìm từ khác thay thế: bạc phếch.

Sau khi học sinh tìm được từ ngữ thay thế, tôi lưu ý cho học sinh cách sửa từ phải chú ý đến văn cảnh câu văn. Trong trường hợp này từ *bạc phếch* dùng là hợp lí nhất vì nó chỉ về đặc điểm của cây cối, còn *bạc phơ* chỉ đặc điểm mái tóc của bà thì thích hợp hơn.

Vậy câu văn trên được sửa lại như sau: Thân cây bạc phếch theo thời gian.

- Sửa câu sai:

+ *Sửa câu sai về cấu tạo ngữ pháp:*

- Là hiện tượng học sinh viết câu thiếu một trong hai bộ phận chính chủ ngữ hoặc vị ngữ. Cách sửa câu theo cấu trúc ngữ pháp nhằm giúp học sinh nắm được cấu trúc ngữ pháp của câu, giúp học sinh viết câu chặt chẽ, ý câu tường minh.

Ví dụ: Trong vườn nhà em có trồng cây táo. Là cây em thích nhất.

Sau khi học sinh chỉ ra được câu sai của bạn, tôi yêu cầu học sinh nhận xét lỗi trong câu đó: Là cây em thích nhất.

Câu trên sai về cấu trúc ngữ pháp thiếu chủ ngữ: Cây gì/ là cây em yêu thích nhất?

Tôi yêu cầu học sinh sửa câu cho bạn như sau: Vì câu trước giới thiệu cây táo nên để nhắc lại trong câu sau không nên lặp lại từ cây táo để cho câu khỏi nhàm chán, ta chọn từ thay thế: Đó là loài cây/ Đây là cây...

Câu văn trên được sửa như sau: Trong vườn nhà em có trồng cây táo. Đó là loài

cây em thích nhất.

+ *Sửa câu sai về trật tự ngữ pháp:*

Ví dụ: Bông hoa hồng nhung mùa xuân đến cũng khoe sắc như các loài hoa khác.

Học sinh xác định nội dung câu trên: đủ ý, đúng ngữ pháp song chưa hay.

Tôi hướng dẫn học sinh nhận xét và thấy lỗi sai ở vị ngữ. Nếu chuyển *Mùa xuân đến, bông hoa hồng nhung cũng khoe sắc như các loài hoa khác* thì câu sẽ tường minh hơn. Lúc này *Mùa xuân đến* là bộ phận trạng ngữ trong câu. Nhưng nếu dùng một vị ngữ làm trạng ngữ thì câu văn sẽ sinh động và hay hơn.

Mùa xuân đến, như các loài hoa khác, bông hoa hồng nhung cũng khoe sắc.

+ *Sửa câu có lỗi về diễn đạt:*

Ví dụ: Mùa xuân lá bàng màu xanh. Mùa hè lá dày hơn màu ngọc bích. Mùa thu lá hơi vàng, cuối đông lá chuyển màu đỏ đồng. Mỗi mùa lá bàng có một màu mà màu nào cũng đẹp và ấn tượng.

Tôi đã viết đoạn văn trên lên bảng phụ và yêu cầu học sinh đọc và nhận xét về đoạn văn của bạn:

Em có nhận xét gì về đoạn văn sau của bạn?

Em giúp bạn sửa lại cho đoạn văn miêu tả hay hơn.

Tôi hướng dẫn học sinh nhận xét, các em tự tìm được:

Đoạn văn của bạn có bị lặp cấu trúc một câu: Mùa xuân... Mùa hè....

Ý câu văn rời rạc chưa có liên kết về ý mà như kể lần lượt.

Đoạn văn bạn chưa sử dụng biện pháp so sánh hay nhân hoá nên đoạn văn chưa sinh động hấp dẫn.

Sửa giúp bạn như sau: Mùa xuân, lá bàng mới nảy nhú non trông như những ngọn lửa xanh. Sang hè, lá thêm dày hơn, ánh sáng xuyên qua màu ngọc bích. Khi lá bàng ngả sang màu lục ấy là thu về. Những ngày cuối đông, nó lại có vẻ đẹp riêng thay vào đó là màu đỏ đồng. Mỗi mùa lá bàng có một màu mà màu nào cũng đẹp và ấn tượng.

Qua tiết trả bài, giáo viên cần cẩn thận, tỉ mỉ chữa lỗi cho học sinh để các em khắc phục khi viết văn. Do đó việc dùng từ đặt câu, viết sai lỗi chính tả giảm

đi rõ rệt. Mặt khác, tôi còn cho học sinh đọc các bài văn hay , đoạn văn hay của các bạn trước lớp . Với đoạn văn hay , tôi chọn đoạn có cấu trúc chặt chẽ , ý liên kết, biết sử dụng biện pháp tu từ . Tôi phân tích kĩ cho học sinh nắm đư ợc cái hay, cái đúng cần học tập. Đọc bài văn hay của học sinh, tôi chọn: một bài văn hay của học sinh giỏi, một bài văn hay của học sinh khá, một bài văn hay của học sinh trung bình. Qua đó, tôi khen ngợi quá trình tiến bộ có cố gắng của học sinh, để khuyến khích các em sáng tạo, hứng thú học tập hơn.

4.7. Áp dụng phương pháp “Học tập qua trải nghiệm” hướng dẫn học sinh biết cách miêu tả cây cối

Trước khi thực hiện áp dụng phương pháp “Học tập qua trải nghiệm” vào việc dạy một số tiết Tập làm văn tả cây cối lớp 4, giáo viên phải có nhận biết sâu sắc và hướng dẫn học sinh tìm hiểu về phương pháp “Học tập qua trải nghiệm” . Đồng thời giúp các em hiểu cơ bản 5 bước khép kín của vòng tuần hoàn , thấy được tác dụng, biết vận dụng quy trình đó vào tham gia học tập trải nghiệm.

4.7.1. Định nghĩa về “Học tập qua trải nghiệm”

“Học tập qua trải nghiệm” xảy ra khi một người sau khi tham gia trải nghiệm nhìn lại và đánh giá, xác định cái gì là hữu ích hoặc quan trọng cần nhớ , và sử dụng những điều này để thực hiệ n các hoạt động khác trong tương lai. (John Dewey – 1938)

Phương pháp “Học tập qua trải nghiệm” gồm 5 bước:

Bước 1: Trải nghiệm

Học sinh làm, thực hiện một hoạt động tuân theo các hướng dẫn cơ bản về an toàn, tổ chức hoặc quy định về thời gian, học sinh làm trước khi được chỉ dẫn cụ thể về cách làm.

Bước 2: Chia sẻ

Học sinh chia sẻ lại các kết quả, các chú ý và những điều quan sát, cảm nhận được trong phần hoạt động đã thực hiện của mình . Thông qua cách diễn đạt học sinh mô tả lại rõ ràng nhất các kết quả của trải nghiệm và mối tương quan của chúng.

Bước 3: Phân tích

Học sinh cùng thảo luận , nhìn lại cả quá trình trải nghiệm , phân tích và phản ánh lại. Học sinh sẽ liên hệ trải nghiệm với chủ đề của hoạt động và các kỹ năng sống học được.

Bước 4: Tổng quát

Liên hệ những kết quả và điều học được từ trải nghiệm với các ví dụ trong cuộc sống thực tế. Bước này thúc đẩy học sinh suy nghĩ về việc có thể áp dụng những điều học được vào các tình huống khác như thế nào.

Bước 5: Áp dụng

Học sinh sử dụng những kỹ năng, hiểu biết mới vào cuộc sống thực tế của mình. Học sinh trực tiếp áp dụng những điều học được vào tình huống tương tự hoặc các tình huống khác - thực hành.

4.7.2. Vận dụng quy trình 5 bước của phương pháp “Học tập qua trải nghiệm” giúp học sinh học tập tốt văn miêu tả cây cối

Để vận dụng tốt quy trình trên , tôi đã xây dựng kế hoạch các tiết dạy có nội dung thực hành tham quan trải nghiệm trong chương trình Tập làm văn miêu tả cây cối lớp 4 như: Luyện tập quan sát cây cối (Tiết 43); Luyện tập miêu tả các bộ phận của cây cối (Tiết 44, 45). Thông qua việc vận dụng sâu quy trình 5 bước của phương pháp “Học tập qua trải nghiệm” học sinh biết quan sát , tìm ý, lập dàn ý tốt. Điều đó giúp các em sẽ có cơ sở để viết đoạn văn, bài văn hay. Để giúp các em không gặp phải những khó khăn khi viết văn miêu tả cây cối. Tôi đã mạnh dạn áp dụng phương pháp trải nghiệm vào giảng dạy. Thay vì việc cho học sinh quan sát tranh ảnh, tôi sẽ tổ chức cho các em tham gia buổi hoạt động ngoài trời, trải nghiệm, quan sát thực tế.

Ví dụ 1: Luyện tập quan sát cây cối (Tiếng Việt 4 - Tập 2- trang 39)

Đề bài: Quan sát một cây mà em thích trong khu vực trường em và ghi lại những gì em đã quan sát được.

Đây là đề bài mở rộng về loài cây cần tả. Cây đó có thể là cây bóng mát , cây ăn quả , cây hoa,... Để hướng dẫn học sinh quan sát một loại cây em thích trong khu vực trường em. Tôi hướng dẫn học sinh vận dụng kinh nghiệm có sẵn, vốn kiến thức thông qua một số bài học được tích lũy từ trước như: trình tự quan

sát, sử dụng giác quan khi quan sát,... Trước khi tham gia trải nghiệm, tôi hướng dẫn học sinh phân biệt giữa khái niệm “nhìn” và “quan sát”. Nhìn là hoạt động mà các em nhận biết đó là cây bàng, cây phượng chứ không phải là xà cừ. Quan sát có nghĩa là các em phải nhìn thật kỹ cây đó có những đặc điểm gì riêng để phân biệt so với các cây khác cùng loại. Tôi chia lớp thành 5 nhóm, mỗi nhóm 6 em. Học sinh trong nhóm lựa chọn cây mình yêu thích và quan sát.

Ví dụ 2: Bài: *Luyện tập miêu tả các bộ phận của cây cối* (Tiếng Việt 4 - Tập 2- trang 39) và bài: *Lyện tập miêu tả các bộ phận của cây cối* (Tiếng Việt 4 - Tập 2- trang 50)

Ngoài việc học tập cái hay cái đẹp về cách sử dụng từ ngữ, hình ảnh viết câu văn của một số đoạn văn mẫu tả lá, thân, gốc, hoa, quả của các nhà văn. Tôi tổ chức cho học sinh trải nghiệm theo nhóm như trên. Học sinh trong một nhóm phân công cho từng bạn quan sát và ghi chép đặc điểm từng bộ phận của cây mà nhóm mình lựa chọn. Sau đó các bạn trong nhóm sẽ tổng hợp ý kiến chung. Qua hoạt động này rèn cho học sinh kỹ năng hợp tác khi làm việc nhóm.

Để chuẩn bị cho học sinh học tốt tiết học này, tôi sẽ căn cứ vào kế hoạch đã xây dựng. Nhiệm vụ của tiết học này học sinh biết quan sát, biết ghi chép, chia sẻ đặc điểm của loài cây mình thích cho người khác. Học sinh biết yêu quý, bảo vệ và chăm sóc cây xanh. Từ đây tôi xây dựng kế hoạch hoạt động, phiếu học tập hoạt động trải nghiệm của học sinh.

4.7.3. Đưa ra yêu cầu chính của tiết học miêu tả cây cối theo quy trình 5 bước của phương pháp “Học tập qua trải nghiệm”

Bước 1: Trải nghiệm

- Học sinh chuẩn bị đồ dùng cá nhân: mũ, áo nắng,..., đồ dùng học tập; bút, vở kẻ,...

- Giáo viên nêu mục đích, yêu cầu của tiết học mà học sinh cần phải thực hiện. Nhắc học sinh thực hiện an toàn, tập trung tại sân trường.

- Học sinh thực hiện chia 5 nhóm rồi đến địa điểm quan sát cây mà nhóm mình lựa chọn. Các bạn trong nhóm phân công nhau quan sát một bộ phận nhất định của cây sau đó ghi chép lại.

Bước 2: Chia sẻ

Cá nhân trong nhóm chia sẻ đặc điểm từng bộ phận của cây, sau đó nhóm thống nhất nội dung cần miêu tả cây đó vào phiếu học tập. Trong quá trình báo cáo kết quả, các nhóm chia sẻ những điều đã quan sát trước lớp để nhóm bạn mở rộng thêm kiến thức về nhiều loài cây. Từ đó giúp học sinh có kiến thức về cây cối phong phú hơn.

*Ví dụ: Khi quan sát cây hoa bằng lăng : Học sinh A nêu: Thân cây to màu nâu với những đường gân sần sùi . Cây cao tầm hai mét , cành lá tỏa ra tứ phía trông như những cánh tay không lồ vậy. Học sinh B nêu : Lá bằng lăng màu xanh thẫm, xung quanh không có viền răng cưa mà thay vào đó là những đường gân xanh chia nhánh kéo dài kín chiếc lá.

Qua việc quan sát , các em cảm nhận , nêu ý kiến riêng của mình . Từ đó các em thấy được vẻ đẹp của cảnh vật thiên nhiên , cây cối với nhiều góc nhìn , cách cảm nhận khác nhau. Điều này sẽ giúp các em diễn đạt và mô tả lại rõ ràng các sự vật một cách rõ nét, chân thực, giàu hình ảnh, nhiều cảm xúc.

Bước 3: Phân tích

Học sinh cùng nhau thảo luận, nhìn lại cả quá trình trải nghiệm , các em nêu ra những điều đã quan sát , cảm nhận được , từ đó xây dựng dàn ý miêu tả một cây cụ thể.

*Cụ thể: Tổ chức trình chiếu các đoạn video, hình ảnh được giáo viên, học sinh quay chụp ở nhiều góc độ khác nhau khi đi trải nghiệm để học sinh quan sát lại . (Tôi lựa chọn những hình ảnh tiêu biểu, đặc biệt hình ảnh về các loài cây, các bộ phận của cây).

Cho học sinh thảo luận nhóm 6 nhìn lại cả quá trình trải nghiệm . Từ đó xây dựng dàn ý miêu tả cái cây của từng nhóm q quan sát được . Giáo viên cùng học sinh nhận xét góp ý dàn bài cho từng nhóm . Qua việc làm trên giúp các em xây dựng tốt dàn ý cho bài văn tả cây cối của mình. Đây cũng là cơ sở, điều kiện tốt để các em viết đoạn văn , bài văn tả cây cối chân thực , giàu hình ảnh, cảm xúc.

Bước 4: Tổng quát

Từ các bước trên học sinh khái quát, dựng cái khung để các em nhận xét, đánh giá, miêu tả từng bộ phận của cây cối bằng một đoạn văn.

Bước 5: Áp dụng

Tổng hợp các bước đã thực hiện, học sinh viết được bài thu hoạch trải nghiệm cho bản thân về một cây mình thích có đủ các phần: giới thiệu, mô tả, nhận xét, nêu cảm tưởng của bản thân.

Tôi thiết kế mẫu phiếu học tập cho tiết học này có hai trình tự miêu tả để các em lựa chọn trình tự tả cây cối thích hợp. Qua đó giúp các em lập được dàn ý cho bài văn.

PHIẾU HỌC TẬP

(Hoạt động trải nghiệm)

Họ tên học sinh (hoặc nhóm).....

1. Mở bài: Giới thiệu cây sẽ tả: *Cây gì? Ở đâu? Lí do em chọn cây đó để miêu tả là gì?*.....

2. Thân bài: Lựa chọn trình tự tả

2.1. Tả theo từng bộ phận của cây:

- Tả bao quát: Hình dáng, độ lớn của cây
- Tả chi tiết: Lần lượt các bộ phận của cây (Lựa chọn các nét tiêu biểu để tả) + (Gốc hay rễ (nếu có nét đặc sắc cần tả)).....
- + Thân: hình dáng, vỏ cây, màu sắc.....
- + Cành :
- + Tán lá:
- + Hoa :.....
- + Quả: màu sắc, đặc điểm (cấu tạo bên trong quả, vị quả,...) có gì khác so với các quả của cây ăn quả khác:
- Tả hoạt động của con người, chim chóc, nắng gió, ong bướm có liên quan đến cây:
- Ích lợi của cây:.....

2.2. Tả theo từng thời kì phát triển của cây: Mùa hè:

- + Thân: hình dáng, màu sắc.....

- + Cành
- + Lá
- + Hoa
- + Quả.....

Mùa thu: Cành lá có gì thay đổi, có gì xuất hiện thêm

Mùa đông: Nét nổi bật nhất của cây

Mùa xuân: Cây nảy mầm xanh như thế nào, hoạt động của cảnh vật xung quanh cây ra sao?

- Tác dụng: Tả cảnh vật có liên quan nên tả xen kẽ với mùa mà cây mang lại ích lợi :

3. Kết bài: Tình cảm suy nghĩ của em về cây? Em đã làm gì để bảo vệ cây luôn xanh tốt?.....

Ngay sau khi quan sát, các em có thể nhớ lại để tự xây dựng cho chính mình dàn ý cụ thể với việc hoàn thành phiếu học tập.

Trong tiết học buổi 2, tôi hướng dẫn học sinh ngoài việc được quan sát trực tiếp cây cối, kết hợp với quan sát, xem hình ảnh trên các phương tiện dạy học hiện đại như: máy tính, máy chiếu, máy ảnh, điện thoại, máy quay mà giáo viên hay học sinh chuẩn bị ghi lại toàn phần, từng phần của cây, khung cảnh xung quanh cây làm tư liệu tham khảo thì các em nên vận dụng vốn kiến thức hiểu biết về cây cối của bản thân để thực hành viết văn miêu tả. Đối với học sinh có năng khiếu, ngoài việc hoàn thành được dàn ý cho việc quan sát các bộ phận của cây, các em còn thực hành tốt việc quan sát, miêu tả cây theo mùa, theo từng thời kì phát triển của cây.

4.7.4. Kết hợp hoạt động tham quan trải nghiệm của nhà trường

Ngoài việc tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh trong các tiết học trên lớp, tôi còn kết hợp với các hoạt động tham quan trải nghiệm do nhà trường, tổ chuyên môn tổ chức như: Hoạt động ngoại khóa tham quan cảnh đẹp địa phương: cánh đồng lúa, con sông quê em, di tích lịch sử văn hóa, thăm viếng nghĩa trang liệt sĩ, ủy ban nhân dân xã, mô hình làm kinh tế vườn giỏi của hộ gia đình,... để hướng dẫn học sinh trải nghiệm thực tế, giúp các em có vốn hiểu biết

về cây cối phong phú hơn.

Ví dụ: Khi dạy tiết Tiếng Việt (Tăng): Miêu tả một cây mà em thích ở trường (nơi em ở hoặc em đã nhìn thấy,...)

Tôi hướng dẫn học sinh khi tham quan các địa điểm đó, các em có thể nhờ giáo viên, người lớn sử dụng máy ảnh, máy quay ghi lại hình ảnh, video cây cối mà em thích. Sau đó các em gửi hình ảnh, video đó cho giáo viên làm tư liệu và đến tiết học tự bản thân các em trình chiếu giới thiệu hình ảnh. Qua đó giúp học sinh phát huy được khả năng giao tiếp trước đám đông, tự tin, mạnh dạn hơn, các em hứng thú với kết quả mà bản thân làm được. Học sinh có thể phát huy năng khiếu hội họa là vẽ lại cây đó, giáo viên có thể dùng máy chiếu bức tranh đó lên để học sinh quan sát. Việc làm này giúp học sinh có vốn kiến thức về cây cối phong phú, đa dạng hơn. Ngoài ra, tôi yêu cầu học sinh bằng vốn kiến thức, những gì mình quan sát được trong buổi tham quan các em ghi chép lại và lập dàn ý cho bài văn tả cây cối. Đến tiết học, học sinh tự trình bày dàn ý của mình để các bạn nghe và nhận xét, góp ý. Điều đó giúp học sinh rèn kỹ năng trình bày dàn ý bằng miệng, kỹ năng trao đổi, hợp tác biết nhận xét, đánh giá kết quả học tập của bạn, của bản thân. Việc lập dàn ý tốt là cơ sở để viết bài văn tốt hơn. Những kết quả mà học sinh thu hoạch được trong các tiết hoạt động ngoài giờ tham quan, trải nghiệm giúp cho các em có vốn kiến thức về cây cối phong phú mà chân thực. Điều đó khiến học sinh hăng say, hứng thú hơn với việc học viết văn miêu tả. Thông qua hoạt động ngoài giờ tham quan, trải nghiệm, tôi tổ chức cho học sinh tham gia hoạt động tình nguyện viên bảo vệ cây xanh trong trường, trồng cây đầu xuân, chăm sóc cây, bồn hoa của lớp như: tưới nước, nhặt cỏ, bắt sâu,...

Qua các hoạt động đó giáo dục kỹ năng sống cho học sinh, giúp các em gần gũi với thiên nhiên, biết thực hiện và tuyên truyền người khác bảo vệ môi trường, yêu cây cối, yêu lao động.

4.7.5. Kết hợp với phụ huynh học sinh thực hành phương pháp trải nghiệm

Ngay từ đầu năm học, tôi đã kết hợp với phụ huynh học sinh tìm hiểu một số hộ gia đình phát triển kinh tế vườn. Kết hợp với tiết Hoạt động ngoài giờ lên

lớp của tổ, tôi đã xây dựng kế hoạch tổ chức cho học sinh của lớp tham quan khu vườn của một số hộ gia đình làm kinh tế giỏi tại địa phương. Thông qua đó, tôi lồng ghép nội dung dạy học văn miêu tả cây cối cho học sinh.

Tôi liên lạc với phụ huynh trong lớp đến tham gia buổi trải nghiệm với con em mình để tạo điều kiện về phương tiện đi lại, đảm bảo an toàn cho các em. Qua đó, phụ huynh có cơ hội tham gia trực tiếp vào hoạt động trải nghiệm giáo dục để nâng cao kỹ năng giáo dục trải nghiệm cho học sinh.

Trước buổi trải nghiệm, tôi hướng dẫn học sinh nắm được mục đích của buổi hoạt động này. Đó là ngoài việc được đi chơi, trải nghiệm thực tế, các em phải thực hiện nhiệm vụ học tập: quan sát một cây mà em thích, ghi chép nội dung quan sát, hoàn thành bài thu hoạch trải nghiệm làm tư liệu phục vụ tiết học Tập làm văn miêu tả cây cối. Khi xác định được yêu cầu, học sinh đi tham quan, trải nghiệm có mục đích cụ thể. Tôi hướng dẫn học sinh thực hiện theo nội dung trong phiếu thu hoạch đã xây dựng. Kết hợp với phụ huynh hướng dẫn các em lựa chọn cây mình thích quan sát cá nhân hoặc nhóm. Bằng kinh nghiệm của mình, phụ huynh học sinh có thể cung cấp cho các em kiến thức về cây cối. Thông qua đó giúp học sinh biết yêu quý, trân trọng những thành quả của người lao động.

Vào tiết học buổi 2, với yêu cầu đề bài: *Lập dàn ý cho bài văn tả một cây bóng mát (hoặc cây ăn quả, cây hoa hay luống rau) mà em yêu thích.* Tôi cho học sinh hoàn thành phiếu thu hoạch trải nghiệm cá nhân. Nội dung phiếu thu hoạch này cũng chính là nội dung phiếu học tập của tiết học.

PHIẾU THU HOẠCH

(Tham quan mô hình làm kinh tế vườn tại địa phương)

1. Thông tin chung

Họ tên học sinh (nhóm):

Tên cảnh:.....

2. Giới thiệu chung về khu vườn:

.....

3. Kết quả quan sát:

a/Quan sát bao quát:

- Toàn cảnh mô hình vườn:
-
- Loài cây được trồng nhiều trong vườn:.....
-
- Loài cây em thích:
-

b/Quan sát chi tiết:

- Tả bao quát: Hình dáng, độ lớn của cây
- Tả chi tiết: Lần lượt các bộ phận của cây (Lựa chọn các nét tiêu biểu để tả)
+ (Gốc hay rễ (nếu có nét đặc sắc cần tả)).....
- + Thân: hình dáng, vỏ cây, màu sắc.....
- + Cành :
- + Tán lá:
- + Hoa :.....
- + Quả: màu sắc, đặc điểm:
- Tả hoạt động của con người, chim chóc, nắng gió, ong bướm có liên quan đến cây:
-
- Ích lợi của cây:.....
- Ích lợi của mô hình kinh tế vườn:.....

4. Cảm nghĩ của em sau khi tham quan mô hình

.....

.....

Với việc học sinh quan sát và hoàn thành phiếu thu hoạch trải nghiệm, tôi dùng hình ảnh trực quan, hay đoạn video quay được về cây để học sinh quan sát kết hợp với quá trình trải nghiệm học sinh dễ dàng lập được dàn ý bài văn miêu tả cây cối theo yêu cầu.

Qua buổi trải nghiệm này, tôi thấy việc cung cấp kiến thức cho các em

viết văn miêu tả rất thiết thực và hiệu quả, tiết học nhẹ nhàng, thoải mái. Phụ huynh vui vẻ tham gia và đồng tình ủng hộ phương pháp dạy học mới của giáo viên. Các em học sinh rất thích thú, hăng say, tích cực tham gia hoạt động.

Để giúp các con biết và hứng thú khi quan sát thực tế thì đòi hỏi cha mẹ cũng cần có kỹ năng tốt. Tôi kết hợp với phụ huynh học sinh tạo cơ hội để rèn cho các em kỹ năng quan sát ngay trong đời sống sinh hoạt hằng ngày. Trước hết, bố mẹ phải là người hướng dẫn các con quan sát cây cối ngay trong vườn nhà mình, hay nếu có điều kiện cho các con tham gia vào những buổi dã ngoại, tham quan vườn bách thú, công viên,...

Ví dụ 1: Để chuẩn bị cho bài Tập làm văn tả cây hoa. Bố mẹ cho các con quan sát trực tiếp cây hoa đó trong vườn và hỏi:

+ Bây giờ là mùa gì? Cây hoa như thế nào? Hoa của nó ra sao?

+ Tác dụng của cây hoa có gì đặc biệt so với các loài hoa khác trong vườn?

5. Kết quả sau khi đã vận dụng các giải pháp trên vào giảng dạy

Sau khi áp dụng các biện pháp trên, tôi đã tiến hành khảo sát chất lượng tại lớp 4A (lớp dạy thực nghiệm) và lớp 4B (lớp đối chứng).

Đề bài: Tả một cây có bóng mát (hoặc cây ăn quả, cây hoa, một luống rau, vườn rau) mà em yêu thích.

Kết quả:

Lớp	Số số	Điểm 9-10		Điểm 7-8		Điểm 5-6		Điểm <5	
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%
4A	35	20	57	15	43	0	0	0	
4B	35	14	40	16	46	5	14	0	

Qua bảng thống kê, tôi nhận thấy việc áp dụng các biện pháp để giúp học sinh lớp 4 thực hành tốt dạng bài viết văn miêu tả cây cối có hiệu quả cao. Các em đã biết miêu tả cây một cách chi tiết, cụ thể, biết lựa chọn chi tiết điển hình và đi sâu vào miêu tả chi tiết ấy. Học sinh đã biết sử dụng từ, biết viết câu văn theo cấu trúc đặc biệt; biết sử dụng câu văn có hình ảnh, thể hiện được cảm xúc chân thực khi viết bài. Hầu hết học sinh biết áp dụng các biện pháp nghệ thuật

vào viết văn có hiệu quả như: so sánh, nhân hóa, lặp từ,... Học sinh hứng thú học viết văn hơn.

6. Điều kiện để sáng kiến được nhân rộng

6.1. Về nhân lực

- Giáo viên: Nhiệt tình, tâm huyết với nghề, mong muốn đổi mới phương pháp, hình thức dạy học.

- Học sinh : Tích cực, tự tin trong học tập

6.2. Cơ sở vật chất

Có đủ cơ sở vật chất phục vụ cho dạy và học: tài liệu tham khảo, lớp học đủ diện tích, có trang thiết bị hiện đại hỗ trợ giảng dạy

6.3. Thời gian nghiên cứu

Tiếp tục nghiên cứu trong trong các tuần tiếp theo của năm học và những năm học tiếp theo, sau mỗi năm học có đánh giá, rút kinh nghiệm.

KẾT LUẬN - KHUYẾN NGHỊ

1. Kết luận

Hướng dẫn học sinh viết văn miêu tả nói chung trong đó có văn miêu tả cây cối là cả một quá trình học tập đòi hỏi sự bền bỉ, kiên trì. Nó vừa thể hiện vốn ngôn ngữ đã lĩnh hội được, nó vừa thể hiện khả năng vận dụng linh hoạt các kiến thức của các phân môn khác. Bài văn có chân thực, sinh động hay không phụ thuộc nhiều vào vốn kiến thức trải nghiệm thực tế, khả năng sử dụng từ ngữ, cách dùng các biện pháp nghệ thuật của học sinh. Khi dạy học Tập làm văn miêu tả nói chung, dạng bài văn miêu tả cây cối nói riêng, giáo viên cần linh hoạt trong việc hướng dẫn học sinh phát triển khả năng tư duy sáng tạo góp phần nâng cao chất lượng dạy học văn miêu tả ở Tiểu học.

Sau khi áp dụng các giải pháp trên vào thực tế dạy - học Tập làm văn miêu tả cây cối cho học sinh lớp 4, tôi nhận thấy: Để giúp các em viết được bài văn miêu tả cây cối sinh động, hấp dẫn, mỗi giáo viên chúng ta cần phải:

- Xây dựng được nề nếp, thói quen ghi chép và phát huy tác dụng của sổ tay văn học. Vận dụng linh hoạt sáng tạo các bài tập, các câu lệnh gợi ý để học sinh thực hiện nhằm phát huy tối đa khả năng của từng học sinh.

- Trong quá trình dạy học trên lớp, bên cạnh những kiến thức cơ bản trong Sách giáo khoa, giáo viên cần quan tâm, tạo điều kiện để học sinh có kinh nghiệm, vốn sống thực tế như tham quan trải nghiệm. Từ đó nâng cao chất lượng viết văn miêu tả.

- Tăng cường đổi mới cách tổ chức hoạt động học tập trong phân môn Tập làm văn, đặc biệt trong dạy học phân hóa đối tượng, dạy học trải nghiệm.

- Tích cực cung cấp vốn từ ngữ cho các em bằng cách tích hợp trong tất cả các phân môn, coi trọng việc học tập trải nghiệm của học sinh.

- Đối với học sinh phải nắm được chuẩn kiến thức, kỹ năng cơ bản trong mỗi tiết học, phải tự giác, không ngừng học hỏi ở thầy, ở bạn, ở sách vở và đặc biệt trong thực tế.

2. Khuyến nghị

2.1. Đối với các cấp quản lý

- Cần mở các chuyên đề, hội thảo về phương pháp dạy Tập làm văn các dạng bài miêu tả để nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ cho giáo viên.

- Đầu tư về cơ sở vật chất, trang thiết bị hiện đại để phục vụ cho hoạt động dạy và học.

2.2. Đối với giáo viên

- Cần nghiên cứu kĩ chương trình, phân rõ các kĩ năng cần rèn cho học sinh để thực hành viết tốt một bài văn, nắm được các dạng bài văn miêu tả, nắm chắc vốn từ về ngữ nghĩa, ngữ pháp. Qua đó lựa chọn phương pháp phù hợp với từng dạng bài ấy.

- Phối hợp cách dùng từ, cảm nhận cái hay cái đẹp của văn bản khi dạy các môn học khác.

- Đánh giá nghiêm túc chất lượng bài làm của HS trong từng tiết dạy, nhanh chóng tìm ra nguyên nhân và biện pháp kèm cặp, giúp học sinh có sự tiến bộ.

- Phối kết hợp tốt với phụ huynh hướng dẫn các em tìm hiểu về tự nhiên, kĩ năng sống để các em có sự trải nghiệm thực tế, có vốn hiểu biết về cuộc sống giúp các em quan sát, liên tưởng chân thực khi miêu tả cây cối.

- Mạnh dạn thay đổi, bổ sung hình thức, phương pháp dạy Tập làm văn sao cho phù hợp với chương trình, phù hợp với đối tượng học sinh của lớp mình.

2.3. Đối với học sinh

- Cần có sổ tay ghi lại những kiến thức cần nhớ để rèn các kĩ năng khi viết một bài văn miêu tả. Biết tra từ điển Tiếng Việt để có ý thức sử dụng đúng từ, câu tiếng Việt trong viết văn và giao tiếp hằng ngày.

Trên đây là nội dung sáng kiến: “Giúp học sinh lớp 4 viết văn miêu tả cây cối sinh động, sáng tạo”. Rất mong được sự đóng góp ý kiến của các cấp lãnh đạo ngành, của các thầy cô giáo để sáng kiến của tôi có hiệu quả và thiết thực hơn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Dạy Tập làm văn ở Trường Tiểu học - Nguyễn Trí (Chủ biên) - Nhà xuất bản Giáo dục
2. Sách giáo khoa Tiếng Việt 4 - Tập 2 - Nguyễn Minh Thuyết (Chủ biên) - Nhà xuất bản Giáo dục
3. Sách giáo viên Tiếng Việt 4 - Tập 2 - Nguyễn Minh Thuyết (Chủ biên) - Nhà xuất bản Giáo dục
4. Văn miêu tả và dạy học văn miêu tả ở Tiểu học - Nguyễn Trí - Nhà xuất bản Giáo dục
5. Bài tập luyện viết văn miêu tả ở Tiểu học - Vũ Khắc Tuấn - Nhà xuất bản Giáo dục
6. Lỗi từ vựng và cách khắc phục - GS Hồ Lê

PHỤ LỤC

1. Bài khảo sát đầu vào:

Thời gian khảo sát: 29/01/2021

BÀI KIỂM TRA

Thời gian: 15 phút

Viết một đoạn văn (từ 10 câu trở lên) tả một cây trong sân trường em.

HƯỚNG DẪN CHẤM

Nội dung đánh giá	Điểm
- Tả bao quát hình dáng cây	2 điểm
- Tả chi tiết từng bộ phận của cây hoặc từng thời kì phát triển của cây.	3 điểm
- Các yếu tố thiên nhiên, hoạt động của con người, ong bướm ... tác động tới cây.	2 điểm
- Viết đúng chính tả, chữ viết đẹp.	1 điểm
- Dùng từ đúng, câu văn diễn đạt lưu loát, sử dụng các biện pháp nghệ thuật khi miêu tả hợp lí.	1 điểm
- Bài viết có sự sáng tạo, chân thực.	1 điểm
<p>*Lưu ý : Độ dài đoạn viết từ 10 câu trở lên, đúng với yêu cầu của đề.</p> <p>- Phân trọng tâm phải đảm bảo đủ ý, các chi tiết lựa chọn để tả cần tiêu biểu, tránh liệt kê dài dòng, khô khan. Cần có sự lựa chọn về từ ngữ sao cho phù hợp, câu văn giàu hình ảnh, sử dụng các biện pháp tu từ như nhân hóa, so sánh hợp lý khi viết.</p> <p>- Bài viết bộc lộ cảm xúc của người viết.</p> <p>- Có câu mở đoạn, câu kết đoạn. Tuy nhiên phải ngắn gọn, hấp dẫn và có sự sáng tạo.</p> <p>- Viết câu đúng ngữ pháp, không mắc lỗi chính tả, chữ viết rõ ràng, trình bày sạch sẽ.</p> <p>Đặc biệt bài được 10 điểm phải đảm bảo yêu cầu: Văn hay - chữ tốt</p>	

* Tùy theo mức sai sót về ý, diễn đạt hoặc chữ viết mà cho các mức điểm thấp hơn.

2. Bài khảo sát đầu ra:

Thời gian khảo sát: 16/4/2021

BÀI KIỂM TRA

Thời gian: 35 phút

Tả một cây có bóng mát (hoặc cây ăn quả, cây hoa, một luống rau, vườn rau) mà em yêu thích.

HƯỚNG DẪN CHẤM

Nội dung đánh giá	Điểm
1. Mở bài: Giới thiệu cây bóng mát trên sân trường mà em yêu thích theo cách trực tiếp hoặc gián tiếp một cách hấp dẫn.	1 điểm
2. Thân bài - Tả bao quát hình dáng cây - Tả chi tiết từng bộ phận của cây hoặc từng thời kì phát triển của cây. - Tả vẻ đẹp của tán lá cây. - Các yếu tố thiên nhiên, hoạt động của con người, ong bướm ... tác động tới cây.	1 điểm 2 điểm 1 điểm 1 điểm
3. Kết bài: Tình cảm của em với cây bóng mát đó.	1 điểm
4. Viết đúng chính tả, chữ viết đẹp.	1 điểm
5. Dùng từ đúng, câu văn diễn đạt lưu loát, sử dụng các biện pháp nghệ thuật khi miêu tả hợp lí.	1 điểm
6. Bài viết có sự sáng tạo, chân thực.	1 điểm
*Lưu ý : Độ dài bài viết từ 15 câu trở lên, đúng với yêu cầu của đề. - Phân trọng tâm phải đảm bảo đủ ý, các chi tiết lựa chọn để tả cần tiêu biểu, tránh liệt kê dài dòng, khô khan. Cần có sự lựa chọn về từ ngữ sao cho phù hợp,	

câu văn giàu hình ảnh, sử dụng các biện pháp tu từ như nhân hóa, so sánh hợp lý khi viết.

- Bài viết bộc lộ cảm xúc của người viết.

- Phần mở đầu và kết thúc có thể theo cách trực tiếp hoặc gián tiếp. Tuy nhiên phải ngắn gọn, hấp dẫn và có sự sáng tạo.

- Viết câu đúng ngữ pháp, không mắc lỗi chính tả, chữ viết rõ ràng, trình bày sạch sẽ.

Đặc biệt bài được 10 điểm phải đảm bảo yêu cầu: Văn hay - chữ tốt

* Tùy theo mức sai sót về ý, diễn đạt hoặc chữ viết mà cho các mức điểm thấp hơn.

CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Hải Dương, ngày tháng năm 2021

**KẾ HOẠCH THAM QUAN, TRẢI NGHIỆM
MÔ HÌNH LÀM KINH TẾ VƯỜN TẠI ĐỊA PHƯƠNG
LỚP 4A – NĂM HỌC 2020 - 2021**

Căn cứ vào kế hoạch nhiệm vụ năm học 2020- 2021 của trường Tiểu học.... ;

Căn cứ vào kế hoạch thực hiện nhiệm vụ năm học 2020- 2021 của tổ 4; 5 trường Tiểu học ;

Lớp 4A xây dựng kế hoạch hoạt động tham quan, trải nghiệm mô hình làm kinh tế vườn tại địa phương như sau:

1. Mục đích, yêu cầu

1.1. Mục đích

- Học sinh thấy được những nét đẹp cây cối, cảnh vật, thiên nhiên.
- Tạo điều kiện để học sinh giao lưu, phát triển khả năng giao tiếp, đổi mới hình thức tổ chức dạy học một cách sinh động để học sinh hứng thú học tập , kích thích sự sáng tạo, trí thông minh của học sinh. Qua buổi tham quan, trải nghiệm các em học tốt văn miêu tả, đặc biệt kiểu bài miêu tả cây cối.
- Nâng cao chất lượng dạy học buổi 2. Góp phần giáo dục toàn diện cho học sinh. Giáo dục tình yêu cây cối, cảnh vật, thiên nhiên, yêu quê hương,...

1.2. Yêu cầu

- Tổ chức đảm bảo an toàn cho học sinh, có ý nghĩa, có tính giáo dục cao.
- Đảm bảo thời gian đi tham quan, trải nghiệm theo đúng kế hoạch.
- Được sự đồng ý của BGH, giáo viên chủ nhiệm lớp và cha mẹ học sinh.
- Địa điểm tham quan gần trường, HS có thể đi bộ từ trường đến vườn.

2. Thời gian, địa điểm tham quan

- Thời gian: 13 giờ 45 phút đến 16 giờ 30 phút ngày ... tháng ... năm 2021
- Địa điểm: Mô hình làm kinh tế vườn tại địa phương của ông- Thôn

3. Đối tượng tham gia

- Giáo viên chủ nhiệm, học sinh lớp 4A
- Đại diện cha mẹ học sinh lớp 4A: 5 ông (bà).

4. Chuẩn bị

- Giáo viên: Máy ảnh, phiếu tham quan trải nghiệm phù hợp với việc quan sát tìm ý của bài văn tả cảnh cho từng học sinh
- Học sinh: Chuẩn bị mũ che nắng, quần áo phù hợp với thời tiết, máy ảnh (nếu có).

5. Nội dung tham quan, trải nghiệm

Tập trung quan sát mô hình làm kinh tế vườn tại địa phương. Quan sát quang cảnh từ trường đến khu vườn. Học sinh thảo luận, ghi chép những điều quan sát được bằng nhiều giác quan vào phiếu thu hoạch, đồng thời kết hợp sử dụng máy ảnh, máy quay ghi lại hình ảnh đó ở nhiều góc độ khác nhau làm tư liệu tham khảo sau buổi học khi cần thiết.

Học sinh phát biểu cảm tưởng khi được tận mắt ngắm nhìn khu vườn sau buổi tham quan.

6. Tổ chức thực hiện

6.1. Nhiệm vụ thành viên

- GVCN: quản lý, hướng dẫn học sinh tham quan, trải nghiệm.
- Học sinh lớp 4A: thực hiện cá nhân, nhóm tham gia trải nghiệm, hoàn thành phiếu do giáo viên chuẩn bị.
- Cha mẹ học sinh: Kết hợp với giáo viên tham gia hướng dẫn học sinh tham quan, trải nghiệm.

6.2. Tiến trình thực hiện

Thời gian	Nhiệm vụ
13h45-14h	Tập trung học sinh tại trường, nghe phổ biến kế hoạch tham quan, hướng dẫn học sinh đi an toàn.

14h-14h15	Giáo viên, học sinh cùng cha mẹ học sinh đến địa điểm tham quan, trải nghiệm.
14h15-14h30	Học sinh nghe phổ biến nội dung tham quan.
14h30-14h45	Giáo viên chia nhóm (5 - 6 học sinh 1 nhóm), giao nhiệm vụ.
14h45-15h45	Học sinh quan sát khu vườn , lựa chọn cây mình tả theo trình tự (theo cách tả bao quát, chi tiết từng phần của cảnh hoặc tả cảnh theo trình tự thời gian). Giáo viên theo dõi, nhận xét góp ý việc quan sát cho từng nhóm.
15h45-16h15	Tập trung học sinh nêu cảm nghĩ về buổi tham quan, trải nghiệm.
16h15-1630	Kết thúc buổi tham quan giáo viên điểm danh sĩ số, nhắc học sinh về trường an toàn và về trường.

Trên đây là kế hoạch tổ chức cho học sinh lớp 4A đi tham quan, trải nghiệm mô hình làm kinh tế vườn của hộ gia đình năm học 2020 - 2021 của lớp 4A trường Tiểu học... Đề nghị giáo viên, học sinh và cha mẹ học sinh thực hiện nghiêm túc kế hoạch để giúp các em có buổi đi tham quan , trải nghiệm vui vẻ , bổ ích và đảm bảo an toàn.

HIỆU TRƯỞNG DUYỆT

NGƯỜI LẬP KẾ HOẠCH

